

Hoe komt de kaas aan de man?

Jan Bart Van In, hoofdredacteur

Kaas is voor de Belgische consument het belangrijkste zuivelproduct. Maar hoe komt die kaas op ons bord of op onze boterham terecht? De distributiekanaal zijn de jongste 30 jaar duchtig door elkaar geschud. De traditionele kaasgroothandel is gedecimeerd.

De Belg kocht in 2019 gemiddeld voor 113 euro aan kaas, goed voor 45% van de totale zuivelbesteding. Dat blijkt uit cijfers van VLAM op basis van enquêtes van het onderzoeksbureau GfK.

90% van onze zuivelaankopen (inclusief kaas) passeren langs de kassa van de supermarkten.

De overige distributiekanaal, zoals thuislevering en kaasspecialzaken, nemen volgens de gegevens van VLAM slechts 10% van de kaasbestedingen voor hun rekening. Het aantal echte kaaswinkels neemt al vele jaren af (zie volgend artikel). Nochtans is het productaanbod in deze specialzaken veel ruimer en gevarieerder. Uit de onderzoeken van VLAM blijkt ook dat het aandeel van de Belgische kazen in de totale verkoop bij de kaaswinkels en delicatessenzaken 43% bedraagt. Dat is veel hoger dan het volumeaandeel van de Belgische kazen bij de grootdistributie (16%).

De sterk toegenomen machtspositie van de supermarkten in de kaasverkoop had de jongste 30 jaar ook grote gevolgen voor de voorafgaande logistieke schakels. Steeds meer kaasproducenten leveren hun waren rechtstreeks aan de grote retailers en schakelen zo de tussenhandel uit. Een ander fenomeen is dat de klassieke 'verstoog' in de supermarkten met zijn blootgestelde verse kazen, steeds meer vervangen is door industrieel geportioneerde en voorverpakte producten.

De klassieke kaasgroothandel is dan ook bijna compleet weggevaagd. In 1990 waren er in ons land nog een **60-tal** (overwegend lokale) grossisten met focus op kaas. Die rangen zijn vandaag uitgedund naar nog een viertal spelers: **De Wilde** in Sint-Niklaas, **Real** uit Herve,

Dupont Cheese uit Brugge en **Luco Kaas** uit Anzegem. Deze laatste is in 1979 opgestart door **Luc Cottenier** en wordt vandaag verdergezet door **Steven Cottenier**. Luco realiseerde in 2019 28,2 miljoen euro omzet (een groei met 14% in vgl. met 2017) met 20 medewerkers. De onderneming boekt ook gezonde resultatencijfers.

Vleesgrossisten diversifiëren

Een niet onbelangrijk deel van de kaasdistributiekolk is de jongste jaren binnengerijfd door een aantal charcuterie- en horecagroothandels die hun gamma hebben verruimd met steeds meer kazen. Zo slorpte **Vleeswaren Depuyt** uit Oostende (Fermette Food Group) in 2012 kaashandel Taeckens uit Torhout op. Slagerijgrossier **Rafina nv** uit Lauwe nam begin 2017 kaasgroothandel **Triporteur** uit Wervik over. Ondernemer **Didier De Brauwer** vergroot hiermee zijn productgamma. Maar ook andere vleesgrossiers zoals **Franky nv** (groep Willy Naessens) uit Wortegem-Petegem en **Cock's Vleeswaren** uit Sint-Niklaas, leggen zich steeds meer toe op kaas.

De dominante naam in de Belgische kaasgroothandel is evenwel **Dupont Cheese** uit Brugge (dochter van de coöperatie Milcobel en zusterbedrijf van kaasproducent Belgomilk), die de jongste 25 jaar talrijke lokale grossisten heeft opgekocht (zie pagina 46). Insiders schatten het marktaandeel van Dupont samen met de Waalse dochter **Camal**, op de Belgische markt van de kaashandel op **45%**. Dat betreft het segment dat niet rechtstreeks door de kaasmakers aan de supermarkten wordt geleverd. Dupont Cheese, dat ook actief is in versnijden, portioneren en verpakken van kazen, is de jongste twintig jaar fors gegroeid.

Maar de jongste jaren sputtert de motor: de onderneming kampt sinds 2016 met een dalende rentabiliteit en eindigde in 2019 zelfs voor het eerst met een negatieve cashflow. Het management van Dupont (Milcobel) wou geen duiding geven bij deze ongunstige evolutie.

Ambulante handel

Een bijzondere component binnen de hele kaasdistributie, die zeker een podium verdient, is de ambulante handel: de **marktkramers** die met bravoure en met veel liefde voor het product, kazen aan de man brengen. En die bereid zijn om daarvoor heel vroeg op te staan. In West-Vlaanderen zijn er nog een schare kaasmarktkramers actief, waaronder **Kimpes Kaas** uit Kachtem, **Vandaele Kaas** (Heule), **De Kaashalle** (Torhout), **Vosges** (Beerst), **Kazen Decock** (Kortemark) en **Manil** uit Ardoioie. Deze laatste kan bogen op een traditie die teruggaat tot in 1939. Gerijpte vakkennis...

